

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului:		Prețul inserțiunilor:	Corespondințele sînt a se adresa redacției
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.		Pentru publicații oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.	„FÓIA DIECESANĂ“;
„ „ „ pe 1/2 an . . . 2 „ 50 „			eră banii de prenumerație și inserțiuni la
„ România și străinătate pe an . . . 14 franci			Tipografia diecesană în Caransebeș.
„ „ „ „ pe 1/2 an 7 „			

Cuprinsul: Adunarea generală a IX-ua a învățătorilor din diecesa Caransebeșului. — În chestiunea regulării dotațiunii preoțesci și a orfanilor remași după preoții repositați. — Cultul divin în biserica veche creștină, continuare. — Varietăți. — Concurse.

Adunarea generală a IX-ua

a reuniunii învățătorilor din diecesa Caransebeșului.

(Fine.)

Sedința II-a

ținută Duminică în 13/25 August după amăzi:

Domnul președinte Stefan Velovan deschide ședința la 5 ore după amăzi și fiind la ordinea zilei ținerea disertațiilor și a lecțiilor practice:

a) Domnul *Iosif Benga* învățătoriu în Surducul mic cetesce operatul său intitulat: *despre pedepse pedagogice și nepedagogice*, care operat dă ansă la unele nimerite observări și indegetări din partea dlui președinte, referitoare la pedepsele din școla poporală, — adunarea îl ia la plăcută cunoștință și votază dlui disertante multămită protocolară pentru ostenelele puse întru elaborarea operatului din chestiune, care se aclude sub D).

b) Domnul *Mateiu Milencoviciu* învățătoriu în Foeni ține un tractat practic din Geometrie despre: „*măsurarea liniilor, și cunoșcerea măsurilor metrice de lungime ca unelte de măsurat*“, care tractat practic după unele observări principiale ale metodelui Geometriei populare făcute din partea notarului Ioan Marcu și a dlui președinte Stefan Velovan și pe lângă unele observări mai secundare din partea învățătorului *Georgiu Jian* din Oravița română, adunarea îl ia la plăcută cunoștință acelușul acestui protocol sub E) și exprimând multămită protocolară dlui propunătoriu *Mateiu Milencoviciu* declară propunerea D-Sale din chestiune de succésă.

Timpul fiind înaintat domnul președinte rădică ședința la 6 1/2 ore sêra anențând pe cea următoare pe mâne și la 8 ore cu continuarea disertațiilor și rapórtelile comisiunelor. — Dat ca mai sus:

Stefan Velovan m. p.,
președintele reuniunii.

Ioan Marcu m. p.,
not. conducător al reuniunii.

S'a cetit și autenticat.

Nicolae Popoviciu m. p.

Măria Drăgan m. p.

Ioan Simu m. p.

Demetriu Novac m. p.

Sedința III-a

ținută în 14/26 August nainte de amăzi.

Președintele Stefan Velovan după ce deschide ședința la 8 1/2 ore dimineața presintă adunării generale:

Telegrama salutătoare a președintelui reuniunii surore din tractul Timișóra, Belinț, Banat-Comloș, a domnului Paul Rotariu, carele în numele acestei reuniuni salută adunarea proftind reuniunii prosperare. Telegrama acést a între urări de „se trăescă“, se ia la plăcută cunoștință alăturându-se acestui protocol sub F).

Tot așa se presintă și se dă cetire scrisórei învățătorului Sabin din Călnic, care împedecat fiind a participa la adunare salută reuniunea și pre învățător. Intre urări de „se trăescă“ se ia spre sciință și se alătură sub G).

Comisiunea încredințată cu înscrierea de membrii propune și adunarea generală între urări de „se trăescă“ acclamă de membrii fundatori ai reuniunii pre domnul protopresbiter al Lugoșului *Dr. Georgiu Popoviciu* și pre domnul preot *Aureliu Drăgan* din Ghilad, ér de membrii ordinari pre domnul *Ioan Vidu* învățătoriu în Lugos și *Georgiu Jian* învățătoriu în Oravița română.

La ordinea zilei fiind continuarea disertațiilor și a lecțiilor practice:

a) Domnul *Vasilie Nicorescu* învățătoriu în Temeresci ține un tractat practic din comput cu numerii 1 și 2 tóte patru sperațiunile, care tractat după unele observări nimerite și indegetări practice din partea domnului președinte Stefan Velovan, adunarea îl ia spre plăcută cunoștință și

votază multămită protocolară domnului propunător Vasiliu Nicorescu.

b) Învățătorul *Panteleimon Giorgionia* din Hautescu, despărțământul Făgetului ține un tractat practic din legografie propunând litera *a* în legătură cu celelalte vocale și formând cuvinte pentru scriere și citire din cele cinci vocale după abedariul dlui Vasilie Petri.

Acest tractat după unele observări grafice și după espunerea principiilor metodice prin notariul Ioan Marcu, ce le observă demnul Ioan Popescu la propunere scrierei și citirei și cari acest recunoscut pedagog le aplică la propunerea Abedariului său și după unele indegetări din partea dlui președinte Stefan Velovan referitoare la abedarele domnilor Vasilie Petri și Ioan Popescu, adunarea în unanimitate declară tractatul practic din cestiune deplin succes exprimând domnului propunătoriu multămită protocolară pentru ostenețele sale puse în această propunere practică din legografie.

Domnul președinte Stefan Velovan fiind înpe-decat prin afaceri urgente a conduce mai departe adunarea, predă presiul și roșă pre dl vicepreședinte Martin Tapu a conduce mai departe agendele adunării, carele ocupându-și locul la masa presidială continuă mai departe cu ordinea zilei.

Raportoriul comisiunii finanțiale domnul *Georgiu Măghețiu* propune asupra raportului cassariului și adunarea primesce următoriu proiect de conclus: Esaminându-se raportul și socotela cassariului despre starea averii reuniunii de pe anul adm. 1888/9, a căror pozițiuni sunt în consonanță cu diariul cassei și cartea principală și dovedite cu documentele necesare atât la venite cât și la crogațiuni, adunarea generală le aprobă și votază cassariului *Aureliu Drăgan* absoluturiu; ăra pentru esemplara și corecta administrare și manipulare a averii reuniunii îi esprimă multămită protocolară.

Cu privire la restanțiile vechi, s'au purtat în evidență sub numirea de restanții din periodul L-pe anii 1870—1872 în suma de 782 fl. 84 cr. și o sumă neincassaveră; mai departe suma de 40 fl. despre care există numai un revers, că ar fi fost depusă la cassa parsimonială din Lugos de pe la anul înființării reuniunii, dar care sau periclitat cu falimentul numitei casse parsimoniale și în fine suma 78 fl. 35 cr. imprumutată din fondul reuniunii prin răpausatul membru Paul Chinez, fost învățătoriu în Soceni ca o sumă asemenea neincassaveră la propunerea comisiunii, adunarea generală decide a-le șterge din evidența averii reuniunii.

Tot la propunerea comisiunii finanțiale, adunarea decide ștergerea membrilor repausați cu taxele restante, respective taxele neincassavere și anume: 1. Ioan Becniaga din Călnic cu 7 fl. 50 cr.; 2. Toma Iacobescu din Monio cu 37 fl. 50 cr.; 3. Trifon Ivașcu din Ramna cu 31 fl. 50 cr.; 4. Iosif Miculescu din Valeapăii cu 28 fl. 50 cr.; 5. Pavel

Chinez din Soceni cu 19 fl. 50 cr.; 6. Miloș Luchiciu din Biniș cu 42 fl. 50 cr.; 7. Simeon Sporea din Surduc cu 30 fl. 8. Iosif Avram din Vasiova cu 9 fl. toți din despărțământul Boeșii; apoi 9. Ioan Ardelean din Unip cu 31 fl. 50 cr.; 10. Petru Ancușă din Silagiu cu 28 fl. 50 cr.; 11. Nicolae Bălan din Vermeș cu 23 fl.; 12. Avram Gozan din Unip cu 12 fl.; 13. George Jivan din Uliuc cu 12 fl. 14. Nicolae Laiș din Silagiu cu 28 fl. 50 cr.; 15. Pavel Muntean din Vermeș cu 10 fl. 50 cr.; 16. Augustin Petcu din Vucova cu 27 fl. 50 cr.; 17. Iova Popescu din Blajova cu 30 fl. 50 cr.; 18. Terențiu Popescu din Sacoșul-turcesc cu 23 fl.; 19. Ioan Radovan din Icloda cu 32 fl. 50 cr.; 20. Ioan Radulescu din Dragșina cu 6 fl. Ioan Beca din Seulea cu 21 fl.; 22. Eustatiu Caragea din Cerna cu 28 fl. 50 cr.; 23. Lazar Drigu din Vucova cu 42 fl. 50 cr.; 24. Alexandru Basarab din Cheveres cu 6 fl.; 25. Filip Ioanovici din Hitiaș cu 6 fl. 26. Ilie Cocos preot în Uliuc cu 21 fl. rămânând cu 6 fl. de ai plăti acest membru, căci singur recunoșce și se învoesece, a plăti această competență de membru ajutător.

Tot raportătoriu comisiunii finanțiale propune și adunarea primesce și votază bugetul reuniunii pe anul 1889/90 precum urmază:

A) Spesele:

1. Paușal pentru comitet	10 fl.
2. Pentru opuri pedagogice	50 "
3. Pentru administrarea despărțământelor	40 "
4. Restanții pentru despărțământul Oravița, Biserica-albă și Făget	36 "
5. Pentru cancelaria cassarului	20 "
6. Pentru cancelaria bibliotecariului	5 "
7. Un stampiliu pentru bibliotecă	5 "
8. Pentru esmisiuni	20 "
9. Tipărituri	5 "
10. Pentru o cassă de fer	120 "
11. Spese neprevădute	15 "

Suma speselor . 326 fl.

B) Acoperirea:

1. Dividendele după 11 acțiuni	110 fl.
2. Percentele după capitale clocate	150 "
3. Din restanțiile membrilor	1000 "
4. Din competențele curente	600 "

Suma . 1860 fl.

Comisiunea finanțială, deși s'a făcut nemijlocit înainte de adunarea prezentă școntrarea cassei reuniunii prin funcționarii reuniunii la domiciliul domnului cassariu *Aureliu Drăgan* și deși au aflat toate hărțile de valoare și libelele de depuneri în cassa reuniunii și manipulara actualului cassariu în ordine și foarte consciențiosă, totuși propune și adunarea decide a se face prin o comisiune aleasă din sinul adunării generale, o noua revisiune, și adevă să se constate la domiciliul actualului cassariu din Ghilad, decă hărțile de valoare și libelele de

depaneri sînt în casa reuniunii, spre care scop s'ê alege o comisiune de trei membri în persoanele membrilor *Ioan Simu, Ștefan Alecsa și Ioan Gruescu*, cărora le compete și li s'ê vot'eză spesele de călătorie și diurnele de 2 fl. pe zi, av'end ac'asta comisiune a raporta adunării generale procsime prin comitetul reuniunii despre rezultat.

Raportoriul comisiunii alese pentru cenzurarea raportului comitetului, domnul *Panteleimon Giorgioniu* propune și adunarea generală primesce următorul proiect de conclud:

Raportul comitetului cenzurându-se pe baza protocoalelor de exhibite și a actelor acluse și aflându-se t'ote în ordine bună, s'ê ia la plăcută cunoșcință cu următorul adaos:

a) taxele restante ale membrilor fondatori și ajutatori s'ê se încasseze în decursul anului 1889/90 prin fiscul reuniunii pe calea legii; êr restanțele dela membrii înv'etatori s'ê se licuideze prin despărțimintele reuniunii înc'ă în decursul anului curent;

b) în privința diferinței de 500 fl. din anul 1880—1882 ce sau aflat după actele fostului cassar *Ioan Oprea*, comitetul s'ê întrevin'ă înc'ă odată la Venerabilul Consistoriu diecesan pentru revisiunea socotelelor din anul amintit pentru delaturarea dubietății, ce sa escat între unii membri ai reuniunii;

c) scontrarea casei reuniunii și aflarea în cea mai bună ordine a averii reuniunii, s'ê ia la plăcută cunoșcință;

d) pentru activitatea comitetului reuniunii și a biroului adunarea generală esprimă mulțămintă protocolară întreg comitetului și biroului;

e) cu privire la despărțimintele reuniunii, cari n'au descoltat nici o activitate în decursul anului expirat din causă, că membrii înv'etatori nu iau parte la adunările despărțimintelor, adunarea însărcin'eză comitetul reuniunii a face o reprezentațiune la Ven. Consistoriu diecesan, ca s'ê îndatoreze pe înv'etatori a lua parte la adunările reuniunii.

Comisiunea al'eză pentru cenzurarea raportului bibliotecariului prin raportoriul ei *D-șora Maria Drăgan* propune și adunarea primesce următorul proiect de conclud:

Raportul bibliotecariului s'ê ia la cunoșcință. S'ê însărcin'eză însă domnul bibliotecariu a îngriji, că opurile împrumutate de mai mult timp, s'ê se restituie bibliotecei ori în cas contrariu prețul ac'elora, și anume în termin de 30 de zile. Pentru purtarea în ordine a oficiului de bibliotecariu, adunarea exprimă mulțămintă protocolară domnului bibliotecariu.

Comisiunea specială prin referintele ei *Ioan Gruescu* propune și adunarea decide;

a) rugarea domnului *Augustin Gontean*, notariu comunal în Recița-română de a fi considerat ca membru ajutator cu 6 fl. êr nu ca membru fondator cu 20 fl. din causă, că D-Sa fiind de confesiunea greco-catolică nu p'ôte s'ê se bucare de drepturile ce le compet membrilor fondatori conform statutelor,

precum și ștergerea taxei de 14 fl. computată preste taxa sa de membru ajutatoriu, adunarea o încuviinț'eză, êră comitetul este însărcinat cu regularea ac'estei afaceri în consonanță cu statutele și cu decisiul present.

b) Petițiunile înv'etatorinului *Ioan Popoviciu* din Opatița și *Pavel Buza* din Omor, prin care cer ajutatoriu de bani din fondul reuniunii, adunarea generală din motival, că reuniunea nu dispune de un fond de ajutorare, nu le încuviinț'eză, ci le respinge;

c) Inventariul reuniunii pe anul administrativ 1888/9 la propunerea comisiunii, s'ê ia spre șcință.

La ordinea zilei fiind restaurarea biroului și a comitetului reuniunii pre anul administrativ 1889/90, domnul vicepreședinte *Martin Țapu* demision'eză cu toți funcționarii și întreg comitetul mulțămint adunării generale pentru încrederea pusă în d'ensii și propune de a alege un președinte adhoc, sub a cărui conducere s'ê se îndeplin'escă nouă alegere pe anul următoriu 1889/90.

Adunarea aclamă de președinte ad hoc pre membru fondatoriu *Aureliu Drăgan*, êr de notariu ad hoc pe *Ștefan Alexa*.

Președintele adhoc mulțămint pentru încrederea și on'orea ce i-s'a făcut ocupă locul la masa presidială tot așa și notariul ales și suspinde ședința pe 10 minute pentru combinarea pers'onelelor aleg'unde.

Redeschid'endu-se ședința la propunerea membrului ordinaru *Iuliu Dragomir*, adunarea generală între nrări de „s'ê tră'escă” aclamă și alege pe toți funcționarii și membrii de comitet de până aci și anume:

De președinte pe *Ștefan Velovan*.

De vicepreședinte pe *Martin Țapu*.

De primul notariu pe *Ioan Marcu*.

De al II. notariu pe *Petru Doboș*.

De al III. notariu pe *Vasilie Mărișescu*.

De cassariu pe *Aureliu Drăgan*.

De bibliotecariu pe *Ștefan Albu*.

De avocat pe *Coriolan Bredicean*.

De membrii în comitet: *Ioan Ionașiu, Patriciu Drăgălina, Ioan Budințian, Paul Rotariu, Demetriu Novac, Antoniu Sabin, Vasilie Ciuta, Ștefan Alexa, Ioan Gruescu și Romul Ancușa*.

După aclamarea funcționarilor și a comitetului, domnul președinte *Aureliu Drăgan* predă êrăși presidiul realesului vicepreședinte *Martin Țapu*, care mulțămint călduros pentru repetita încredere și on'ore oferită vechilor funcționarii și membrii de comitet, pune la ordinea zilei defigerea locului pentru adunarea generală viitoare.

Pentru ținerea adunării generale din anul viitoriu la prepunerea mai multor membrii s'ê decide orasul *Cansebeș*, ca locul reședințial al nou alesului Preasântit *Domn Episcop Nicolae Popea*.

Urmând la ordinea zilei propunerea membrilor, membrul fondator *Aureliu Drăgan*, în considerarea numer'oselor merite pe terenul bisericesc, școlariu și

literariu, cele are vrednicul Episcop al diecesei Caransebeșului, Prea Sântia sa Domnul Nicolae Popea, propune și

Adunarea generală între frenetice urări de „să trăească”, aclamă și alege de membru onorariu pre Prea Sântia Sa Părintele Episcop Nicolae Popea.

Membrul ordinariu *Georgiu Petroviciu* face propunerea, că reuniunea să îndrepte o rugare către Venerabilul Consistoriu diecesan, ca acesta să îndatoreze comunele bisericesei a lua în bugetele culturii o sumă corespunzătoare pe sîmna învățătorilor membri pentru participarea lor la adunările generale și de despărțeminte ale reuniunii, că numai astfel va fi posibilă întrunirea învățătorilor în adunările lor învățătoresci.

Propunerea acésta se primesce din partea adunării generale și cu grabnica ei executare se condece comitetul reuniunii, carele deodată va avea să solciteze de nou la Venerabilul Consistoriu acésta cauză importantă pentru reuniune și membrii ei învățători și prin acésta pentru întreaga cauză școlară, care acum pentru a doua oră are a-se înainta Venerabilului Consistoriu.

Membrul fundatoriu Ioan Simu propune desființarea *conferințelor învățătoresci* ținute în modul de până acuma și împreunarea lor cu adunările despărțemintelor respective a adunărilor generale a reuniunii afirmînd, că mai mult progres se pôte obține în sfera educației și a instrucției școlare, ér de altă parte se va face prin acésta posibilă întrunirea tuturor învățătorilor în adunările generale și ale despărțemintelor reuniunii spre promovarea mai sigură a scopului reuniunii.

Adunarea generală din motivul, că conferințele învățătoresci ținute în modul de până aci au dovedit cel mai bun progres și promet și în viitoriu un avantaj deosebit pentru instrucția școlară și perfecționarea învățătorilor, trece peste acésta propunere de astă dată la ordinea zilei.

În comisiunea pentru verificarea protocolului, se aleg următorii domni: Ioan Simu, Demetriu Novac, Nicolae Popoviciu și domnișora Măria Drăgan.

Ne mai fiind alte obiecte de pertractat, domnul vicepreședinte Martin Tapu esprimînd mulțumită reuniunii bravilor cetățeni ai opidului Făget și în deosebi comitetului aranjatoriu, în a cărui frunte a stat Prea On Domn protopresbiter Sebastian Olariu, pentru afabila și buna primire a membrilor precum și pentru reușita acestei adunări și apelînd la zelul și interesul membrilor pentru scopul reuniunii, declară adunarea generală a IX-a a reuniunii învățătorilor rom. gr. ort. din diecesa Caransebeșului de închisă. Datul ca mai sus.

Martin Tapu m. p.,
vicepreședinte.

Cetit și autenticat prin subscrisa comisiune:

Nicolae Popoviciu m. p.

Ioan Simu m. p.

Ioan Marcu m. p.,
not. conducătoriu al reuniunii.

Măria Drăgan m. p.

Demetriu Novac m. p.

În cesțiunea regulării dotațiunei preoțesci și a orfanilor remași după preoții reposesți.

În Nrii trecuți ai „Fóiei diecesane”, s'au accentuat prin confrății: *Bistriana*, *Bumbescu* și *Velovan* în liniamente generali necesitatea imperativă în privința regulării și îmbunătățirii stării materiale a preoțimeii noastre.

Ca se mai dovedesc și eu acésta necesitate, însirînd sêrăcia orbă a preoțimeii, lipsele și neajunsurile, cu cari, trebuie să se lupte, certele și conflictele șilnice, ce le au cu parochienii lor în privința competențelor lor legale, aflu de superfluu, fiind acésta o împrejurare, ce se vede șilnic atât la preoții cei dela orașe cât și la cei dela sate. Scurt đis, sôrtea preoțimeii a fost lăsată în voia întemplerii. Éra Prea Venerabilul nostru Consistoriu diecesan, nefăcîndu-se în corporațiunile noastre bisericesei, nici odată obiect de desbatere mai însemnat, nici că a putut avea cunoștință lămurită în cauză.

Mi aduc însê cu plăcere aminte, că mărutul nostru congres din anul trecut, a luat în meritul acesta óre-care inițiativă salutară, însărcinînd eparchiile cu culegerea datelor și prezentarea lor înaintea congresului viitor. Va să dică: în 3 ani. În congresul, care va urma apoi, se va preda pôte cesțiunea unei comisii, cu însărcinarea, că la procsimul congres, va să dică în alți trei ani să referede și să aducă un proiect în cauză.

Trăgănări preste trăgănări cu o cauză ce cere o grabnică, seriósă și o resolvare cât mai încurîndă.

Departé se fie și declin dela mine tot gândul, de a atinge cât de puțin autoritatea mărutului nostru congres. Spun cu tótă smerenia numai aceea, ce ca un alegătoriu, care concurge cu votul sên la alegerea deputaților congresuali, are dreptul să spună. Și acésta cu atât mai vêrtos, că durerea acésta o simțim adênc. Afirm adecă și spun cu durere și, cu mine pôte, vor afirma și vor spune și alții, că cesțiunea regulării dotațiunei noastre, s'a desbătut în congresul trecut prea în ușor și prea fără interesul, ce datorî sîntem sê'l arătăm unei cauze atât de urgente.

Legislativa fraților nostri de preste carpați a regulat în anul trecut, prin un normativ, numai în câteva ședînțe dotațiunea preoțescă, prin ce și autoritatea clerului d'acolo a început a fi mai împunătoare ca până aci. La noi, spre măchnirea noastră adâncă, se trăgănază cu anii de zile, ca și când nu ne-am afla într'un stat constituțional și bine consolidat.

Clerul greco-catolic e bine dotat. Despre cel romano-catolic nici că mai trebuie să vorbim, căci el duce în privința asta o linisce adevêrat preoțescă. Asemenea și cel sêrbesc.

Prin urmare, nici că trebuie să ne mirăm, dacă preoțimea altor confesiunii stă pe un grad mai înalt de cultură și se bucură de o autoritate mai însem-

nată decât preoțimea noastră, care, în după amedă-șilele sâmbetelor și în preșilele sêrbătorilor, pârăsesse în câmp seapa și plugul și alergă fie-cum și necinuit la altariul Dnui. Mai tăcând despre împrejurarea, că voind se-și gate lucrul în câmp, lasă vecernia la o parte. Și lucru logicesce judecat, prea natural. Lipsele și neajunsurile familiari, recerînțele și spiritul timpului îl conștrîng, ca sê fie mai mult plugariu, decât preot, în înțelesul adevêrat al cuvântului.

Acêsta este icôna tristă, dar adevêrată a stării lucrului. Și mē rog sê fie constatât acest lucru, când îl spun așa precum îl spun. Și decă acêsta stare de lucru, a stat până acum în embrio, timpul este prea suprem, motivele și țipetele nōstre sînt prea legitime, ca acest embrio sê începă odată a sê desvâli, êr bârbațu chemațu, sê pună cap vâitârilor nōstre. Regularea cestiunei acesteia s'ar ținea de congresele nōstre în general, și de sinódele eparchiali a fie-cărei diecese în special. Prin urmare dēnsele sînt legislativele nōstre, căroră fiindu-le prin noi și prin reprezentanții nōstri concređută întrêga viața nōstră bisericēscă și școlară, au sê îngrijēscă de bunastarea nōstră. Noi însă, cari stăm în nemijlocit conecș cu poporul, avem cuvinte de a lămuri cauza și a da pre cât se pōte informaționi lămurite.

Avēnd decī noi cuvinte de a da lămuriri în causă, trebuie sê spunem, că poporul nostru cam de 15 ani fiind împovêrat cu dări drepte și nedrepte a dat fōrte îndêrēpt. Isvōrele de câștig au sēcat și ori-ce întreprindere este supusă contribuționei. *Datoriile și vēndêrile realităților pentru prefuri bagatele, sporesc pre di ce merge.* Prin urmare poporul nostru trebuie sê lucre din greu și întins și nici atunci nu pōte birui povărele, ci i-î sînt puse după cap.

În astfel de împrejurări nici pretensiumile nōstre, în regularea dotațiunei, nu trebuie se fie prea exagerate și nici că avem cuvinte de a vorbi și reflecta la 4, 6 și 800 fl. provēduți în „Regulament pentru parochii” în nisele timpuri trecute mai favorabile.

Am cere, atât pentru noi, cât și pentru statul învățătōresc, cu care datorii sîntem sê purtăm destinele poporului, dotațiuni potrivite cu sarcina ce o purtăm. Împrejurările însă sînt cele și noi trebuie sê ne accomodăm lor.

Amēsurat împrejurărilor însă, o mică îmbunătățire tot trebuie sê ni se facă și aceea ar fi ca pre lângă sesiunile parochiali sê se sistemiseze după clasele parochiilor, un salariu fix anual de 2, 3 și 400 fl. Înțelesul „regulamentului” prin urmare ar trebui lăsat pentru timpuri mai bune.

Acolo însă, unde sînt prospecte de dotațiuni regulamentare, sê se facă, dar, e vorba de o sistemă și o formă generală.

Causa este fōrte gîngășă și nu trebe făcute escepițiuni în salare ca sê nu dăm ansă la frecări și treceri confesionale. Sê începem cu încetul, decă

voim, ca întreprinderea nōstră sê nu întîmpine greutăți și sê mērgă cât de neted; observăm și aceea, ce a observat pârintele Bumbescu, că trēba sê se facă în bună înțelegere cu autoritățile politice.

Staverit fiind odată salariul preoțesc pentru fie-care clasă de parochie, ne mărăginesc a mai observa, — dacă legislațiunile nōstre bisericesci doresc întru adevêr ca sê încete conflictele dintre preot cu parochienii lui și dacă e vorba, ca aceea ce ni se va stareri mult puțin sê căpătăm regulat, fără a ne mai umili — cum sê întēplă cu cultul — înaintea antistivilor comunale și a aurorităților administrative, ca sumele hotărîte pentru fie-care preot — decă nu se pōte altcum — sê se ie în bugetul cultului. Aceste bugete, înaintate fiind Prea Venerabilului Consistoriu diecesau spre censurare, același Prea Venerabil, pre basa bugetelor primite, sê binevoieșcă a compune un preliminaru general.

Acest Preliminaru apoi, — după o previe înțelegere cu Ministrul cultului — sê se ie în preliminarul statului, êr salariile sê le rēdicăm dela oficiile de dare respective. Prin acêsta cred, că nu sê va altera întru nimica constituțiunea nōstră bisericēscă, êr noi și pōte și corpul didactic dela școlile nōstre confesionale, primind competențele nōstre regulat, vom implini oficiile nōstre linisciți și scuțiți de grijele traiului vieții.

Căci este constatât, că nu numai preotul, dar, ori-și-ce funcționariu, — fiind lipsit în cele materiale — este avisat a cerși, êră cerșirea te deobligă la umilire și alte serviiți necorespundētōre. Că e mai mult, nu-ți poți afirma nici autoritatea, ce-ți compete în o societate. Acêsta ne învață experința.

Contribuim și noi, — ca și alte poporă conlocuitoare — cu avutul, cu puterile și cu sângele nostru la susținerea întregității moralității, educațiunei și intereselor binepricepute ale Monarhiei nōstre, prin urmare nu ne vine a crede, că actualul nostru Ministru de culte sê aibă motive, de a ne face dificultăți în cauza nōstră atât de importantă. Activitatea sa de un an — paremise, — ni-a dat doveđi, cumcă este amic a tot ce este bun pentru prosperarea — în înțelesul adevêrat — al patriei.

Acêsta este modesta mea observare în obiectul regulării dotațiunei nōstre, afirmând, că purcedēnd altmîntrelea după experința ce am făcut-o — nu ni se va ușura întru nimica sōrtea nōstră atât de uitată. — Atăta, despre regularea dotațiunei preoțesci.

Îngrijirile nōstre însă trebuie sê se estindă și asupra familiilor nōstre rămânānde orfane. Asta este adevêrata durere, asupra căreia trebuie sê ne înțelegem în mod cât mai grabnic. Șcim, că esistă o mică fundațiune, sub administrarea Prea Venerabilului nostru Consistoriu, menită scopului acestuia.

Venitele acestei fundațiuni sînt însă prea neînsemnate și vor trece mai multe vieți omenesci și fundațiunea, tot așa va rămānea de neînsemnată,

dacă noi nu ne vom îngriji mai din adins și mai cu interes pentru înflorirea ei.

Modestile mele vederi, — asupra cărora am judecat adese-ori cu totă liniscea — în obiectul înființării unei adevărate fundațiuni pentru scopul acesta, s'ar cuprinde în următoarele :

În fiecare comună să se arunce câte 2 cr. după fiecare suflet. Dacă comuna numără 500 sau 1000 suflete să contribuie la numita fundațiune cu 10, 20 fl. Sumele acestea să se ia regulat în bugetul cultului său al bisericeii, să se încasseze apoi și să se trimită punctual Prea Ven. Consistoriu. Numărul sufletelor aflătoare în eparchia noastră, ne-ar da în fiecare an câte 7000 și mai bine ceva de florini.

Preoțimea încă să contribuie, nu cu mai mult, decât cu 5 fl. anualminte.

Numărul preoțimei din eparchia noastră, ar versa în numita fundațiune în fiecare an câte 1700—1800 fl. v. a. așa, că noi în 10 ani de zile, vom avea o fundațiune de circa 100.000 fl., a căror interese de 5%, ne presintă un venit curat de 5000 fl., cari ar fi să se distribuie orfanilor rămași după preoți.

Mi aduc aminte, că prin jurnalistica noastră, sau ventilat adese-ori păreri, ca spre scopul acesta să se înființeze reuniuni ș. a. — Eu însă mi permit a asigura pre fiecare interesat în cauză, că reuniunile acelea pot să aibe alte rezultate folositoare, fundațiuni însă, ridicate numai din contribuiriile clerului, foarte anevoc și în lung timp, vor putea da rōde îmbucurătoare. Să luăm d. e. numai fundațiunea reuniunii învățătorilor noștri confesionali și ne vom convinge despre rezultat. — Vorba în obiectul acesta ar fi numai aceia, că Prea Ven. Consistoriu fiind însărcinat din partea sinodului eparchial, resp. a congresului, care trebuie să fie pătruns de jalea orfanilor rămași, să binevoască a esmite în sensul acesta o ordinațiune tuturor comitetelor parohiale din eparchie, ér noi vom îngriji pentru realizarea ei. Noi din parte-ne încă rugăm cu totă insistința pe ddnii deputați ai sinodului eparchial și ai congresului nostru, a căror alegere nu ne este departe, ca să represinte cu totă însuflețirea momentuositatea acestor obiecte, aducând decisiuni meritorie în cauză.

Comunele noastre contribuesc la fondul ampliațiilor comitatensi, la fondul pentru pensionarea învățătorilor ș. a. Prea bine. Pentru ce să nu contribuie și la această fundațiune menită a alina durerea și plângerea unei familii orfane, a cărei stēlp, cât a fost în viață, a stat în serviciul comunei?

Nu am scris aceste șiruri din trecere de timp, ci îngrijirile pentru cauza noastră mi-au născut ideele, pre cari supunēndule publicității, doresc, ca cei interesați în cauză să aprōbe, ér fiind ele necorecte să le desaprōbe în modul cuviincios.

Ciudanovița, în Septembrie 1889.

Alexiu Teader m. p.,

Cultul divin în biserica veche creștină.

(Continuare din Nrul 32).

Dar să vedem: ce a învățat și dispus Apostolii în respectul cultului divin?

Încât ne servesc șcirile, cari cu siguritate numai din *Faptele Apostolilor* le putem lua, apoi Apostolii afară de adunările lor cu amicii și rudeniile lor spre consultațiuni comune, spre rugăciune și spre frângerea pâneli (Fapt. Ap. 1. 13 sq; 2. 46), — participau ei și la cultul divin jidovesc, cercetând cu deosebire biserica pre timpul rugăciunii, Fapt. Ap. 3. 1 sq.

Acēsta este puținul, ce șcim cu positivitate despre toți Apostolii.

Dar cu atât mai remarcabil este, ceea ce în respectul acesta a făcut, învățat și ordonat *Ap. Pavel*, fireșce în conțelegere cu Apostolii mai bătrēni.

Acesta între jidovii ellini și între păgāni afirma: că cultul divin mosaic și tot ceia ce se ține de el, a fost menit numai pentru un timp determinat, și că cu aparițiunea lui Isus a trebuit să dispară și se cedeze loc unei religii mai bune. Opri dară circumcișiunea (tāierea împrejur) Fapt. Ap. 21. 21 și eximă pre creștinii, și pre aceia cari mai nainte au fost jidovi de sub legea mosaică. Cu privire la creștinii deveniți din păgāni au fost Apostolii îndemnați deja prin comuna din Antiochia de a statori mai de aprōpe, că cari legi mosaică să observe aceștia, pentru ca astfel să nu jignescă pre adoratorii legii mosaică, care — lege — se cetea în toate sinagogele; și de aci cunoscutul decis, care a fost compus într'un sinod al Apostolilor și al bătrēnilor ținut la Ierusalim și adresat prin o epistolă creștinilor din Antiochia Fapt. Ap. 15. 23—26.

Pentru persōna sa observa *Pavel* obiceiuri jidovești și jertfea. Ba acestea făcea el cu intențiunea de a respira biniuala, ca și când el ar voi să desființeze legea. Despre acēsta avem mai multe exemple în *Faptele Apostolilor*. Cităm unul din ele. Fapt. Ap. 21. 18 sq. *Pavel* după o absență mai lungă veni la Ierusalim. Cercetă pre *Ap. Iacob*, la care erau adunați bătrēnii comunei creștinești. *Pavel* le împărtăși lor rezultatul osteneților sale. Dar pre cât multămeau lui Ddeu pentru ele, pre atât îl făceau pre el ca să înțelegă, că cât de bine ar fi, ca să desmintă versiunile despre el lățite în Ierusalim între creștinii din jidovi, cari toți sūnt rēvnitori legii mosaică, că adecă el — *Pavel* — ar învăța: „să nu-și taie împrejur fii sēi, nici să umble după obiceiurile părintești“. În făcură drept aceea propunerea: ca se porțe pentru patru bărbați, „cari au făgăduință (vot, jurământ) preste sine“ cheltuēla jertfei, care să aducea la sfērșitul său eșitul făgăduinței. Și acēsta să o facă el: „ca toți să cunoscă, că cele ce au audīt de tine, nimica nu sūnt, ci umblă și tu păzind legea“. *Pavel* ascultă. Fapt. Ap. 21. 18—26.

Din aceste să învedereză: că Apostolii, ca născuți jidovi, respectau și observau însuși cultul divin

jidovesc; că această observare a recomandat-o ei și acelor creștini, cari au fost născuți jidovi și revnitori ai legii mosaice; că ei însă această observare n'a pretins-o deloc dela creștinii din păgâni, cel puțin nu mai mult din ea decât ceea a fost cuprins în decisiul, respective în epistola bătrânilor comunei din Ierusalim către creștinii din Antiochia (Fapt. Ap. 15. 23—29). Ba *Pavel* nici decum nu voește să permită, ca creștinii din păgâni să se supună circumcisiunii și obiceiurilor jidovești, pentru că prin acesta cad în iudaism (v. Galateni cap 5).

Când în urmăre biserica din Ierusalim fu distrusă, atunci și obiceiurile jidovești deveniră în biserică mai rari și încetul cu încetul dispărură cu totul dintre creștini. Din acestea se vede, că cultul creștinesc nu stă nici într-o legătură cu cultul jidovesc.

Dar eu toate că cultul creștinesc la nici un caz nu se poate deriva din cel mosaic, totuși forma devoțiunilor noastre își trage originea din iudaism, și adunările noastre bisericesti sunt decopierea adunărilor jidovești în sinagoge.

Să naște acum întrebarea: că cum stă cu sinagogele și ce a ordonat Christos și Apostolii săi cu privire la ele?

În periodul lui *Isus* afară de biserica din Ierusalim aveau jidovii în toate orașele mai însemnate, atât în lăuntru cât și afară de Palestina, locuri de adunare. În acestea conveniau ei în toate Sâmbetele. Să cetă câteva capitule din s. scriptură, să esplicau și să făceau admoniări poporului. Fiecare sinagogă își avea pre antistele seu (archisinagogos). Fiecare Rabbi, ori cărturariu, putea să îndeplinească cetirea. — *Isus* și *Apostolii* săi încă cercetau aceste sinagoge. Când s'a introdus ele, nu se știe precis. O dispozițiune mosaică nu sunt ele. — Dar destul ca ele existau și erau cercetate.

Și *Ap. Pavel* cerceta regulat sinagogele în călătoriile sale. Ele erau pentru el locul acela, în care demonstra el: că cel în Ierusalim restignitul *Isus din Nazaret* este promisiul Messia, și că numai prin credința acesta plăcem lui Dumnezeu și ne ferim și că în numele lui să ne botezăm. *Faptele Apostolilor* sunt pline de astfel de exemple; arătându-ne și efectul, care la produs propagările sale. Acuși fură ascultătorii, ba une-ori chiar și antistii sinagogelor convinși; acuș poporul să împărța în partide; acuși unii contradiceau; și *Pavel* să vedea de multe ori necesitat a căuta împreună cu prietenii și aderinții săi o altă sinagogă.

Acăsta este începutul adunărilor creștinesci și a bisericilor. Și unde a întemeiat *Pavel* comune speciale creștinesci, acolo nu uita de a dispune și persoane, cari să conducă acele comune, ca și antistii sinagogelor.

(Va urma).

Varietăți.

Dioa onomastică a Majestății Sale Regelui s'a sărbătorit în biserica catedrală din loc Vinerea trecută cu solemnitatea cuvenită, participând la Te-deum finerimea dela toate școlile din loc și public numeros.

Adunarea generală a societății pentru crearea unui fond de teatru național român s'a deschis în sala de ședințe a comunității de avere din Caransebeș Dumineca trecută în 29 Septembrie nou la 12 ore prin vicepreședintele societății dl *Iosif Vulcan* prin o cuvântare clasică, ce o va reproduce și diariul nostru. După actul selemnel al deschiderii, la care au luat parte și Preasânția Sa Domnul Episcop diecesan *Nicolau Popea* ca membru fondator al societății, apoi o frumoasă cunună de dame și câți-va oșpeți din afară, conform programei salutând dl protopresbiter al Caransebeșului *Andrei Ghidiu* în calitatea lui de președinte al comitetului aranjatoriu pe oșpeți și arătându-se venerațiunea cuvenită membrilor răposați ai societății: fericitul Episcop *Ioan Popasu*, președintele de tribunal *Sigismund Popovici* și avocatului B. M. Stănescu s'au ales comisiunile proiectate pentru censurarea diferitelor rapoarte și conscrierea de membri noi, încheându-se cu acestea prima ședință. La 2 ore a urmat banchetul, la care au participat în calcul rotund 60 de persoane, și la care n'au lipsit îndatinatele toate pentru Majestatea Sa Regele, pentru comitetul societății, oșpeți și dame etc. Săra la 8 ore concertul și teatrul au fost astfel cercetate, încât sala cea spațioasă din otelul Lichneckert, singurul local în Caransebeș apt spre asemenea scopuri, era plin îndesat. Piesa de rezistența a întregului a fost comedia populară într'un act cu cântece și jocuri scrisă de dl *Iosif Vulcan* anume pentru corul plugarilor români din Chisetu și jucată de unii membri ai acestui cor cu bun efect și astfel, încât nisce germâni din Würthenberg, cari aflându-se aici în afaceri comerciale nu puteau din destul să laude și să admire talentul și docilitatea țeranului român. Avem să observăm și noi, că ideea piesei este nimerită și că ea acomodată mai bineșor recerintelor teatrale și apoi după împrejurări localisată să va vulgarisa la toate corurile române. Avem încă a nota, că ambele coruri din Chisetu și Caransebeș au cântat la concert cu multă precisiune, cu deosebire corul din Chisetu a escelat și de astă dată prin greul cântec numit: salata italiană. Era seria producțiunilor s'a încheiat prin tabloul bine reușit „*Coriolan*“, declamat respective reprodus de dl *David Terfaloga*. După producțiunii publicul să aședă la mesele întinse și i-și petrecu sub cântările ambelor coruri până în zorii, când corul din Chisetu și unii puținii oșpeți plecară acasă. Luni în 30 Sept. nou s'a ținut a doua ședință, în care s'au pertractat diferitele raporturi aprobându-se la propunerile respectivelor comisii consecințele acestor raporturi, și după-ce la învitarea dlui avocat P. Căltunariu s'a ofărit ținerea adunării generalei în anul viitor în *Orșova*, vicepreședintele societății dl *Iosif Vulcan* a declarat adunarea generală de terminată, era la una oră d. a. Preasânțitul Domn Episcop diecesan a intrunit la masa sa ospitală pe vicepreședintele societății, pe mai mulți mem-

bri ai comitetului aranjatoriu și pe unii oșpeți veniți din afară. Lună seară a urmat indispensabilul bal, carele deși nu prea a fost cercetat, totuși îl putem număra cu drept cuvânt între cele mai elegante petreceri de joc, ce le-a avut în anii din urmă Caransebeșul. În fine ne ținem de datoriță a adauga, că averea societății trece acum peste 52.000 fl. și că în Caransebeș s'au predat d-lui vicepreședinte din înscrieri de membri, din colectele din afară sosite până la încheerea adunării generale din cestiune apoi din veniturile petrecerilor 312 fl. 62 cr. După sosirea celor 19 liste de colecte din afară restante și după încheerea definitivă a rațiocinilor se dă cu socotă, că venitul curat din Caransebeș se va sui la cifra de aproape 500 fl.

Programul congregațiunii ord. de toamnă a Comitatului Caraș-Severin, ce se va ținea în Lugos. Joi la 10 Octomvrie n. a. c. și zilele următoare, s'a împărțit între membrii congregațiunii și acest program are până acum 85 de obiecte de pertractat și decis. Între aceste obiecte aflăm unele de o importanță mai mare și anume: luarea dispozițiilor pentru alegerile în locul membrilor comitatensî, cari au răposat, seu s'a mutat cu domiciliul, seu au resignat, seu cari pășese afară cu finea anului curent în urma împlinirii mandatului; luarea dispozițiilor pentru înființarea unui orfanotrofiu comitatensî și a unui fond de pensii pentru profesori dela institutele medii de învățământ ale corporațiunilor, aprobarea de socoteli și preliminare ale comunelor din comitat etc.

Introducerea d-lui protopresbiter Paul Miulescu de protopresbiter român gr. or. al tractului Banat-Comloș în noul său scaun se va întâmpla în 24 Sept. a. c. st. v.

Personalii. Dl. *Dr. Iuliu cav. de Puscariu* este numit subjude la județul cercal I—III în Budapesta. — Dl. *Vasilie Mândreașu*, fost profesor la școlile civile de stat din Caransebeș, apoi director al școlii de institutori în Bucuresci, este numit profesor la Gimnasiul din Brăila.

Faptă laudabilă: În Berii dl. paroch *Ioan Stefanescu* și cu soția sa Maria au rădicat în țărina comunei o frumoasă cruce cu două icone prețioase (a Răstignirii și a Botezului Domnului) spre mângâierea și ridicarea evlaviei poporului. Rădicarea s'a făcut cu potrivită ceremonie bisericăscă, condusă de parochul din Blajova, dl. George Lupșa, care a ținut și o predică bine simțită îndemnând poporul la fapte bune, mărețe și folositoare.

Cum se rentează casele în Budapesta? Fondul de pensii al funcționarilor dela căile ferate regesci ungare se urcă la suma de 5,733.485 fl. 60 cr., din care 5,679.886 fl. 70 cr. sunt elocați în imobiliu, 25.373 fl. 30 cr. în papir de valoare și 17.834 fl. în mobiliu, era restul de 10.391 fl. 93 cr. în pretensiuni diverse. Venitul din casele fondului variază între 2.17 și 6.26% și în diametru se urcă la 3.89% față cu 3.99% din anul 1887. Spesele de manipulație și conservare ale caselor au consumat 28.26%. Venitul întreg al imobililor a fost

în anul trecut 1888 224.042 fl. 43 cr. Din aceste cifre ne convingem, că capitalul elocat în case se rentează după locul unde este situată casa dela 6.26% până la 2.17%, și că chirile în anul 1888 au scăzut.

Concurs.

Să escrie concurs pentru întregirea parochiei de clasa II. din comuna *Cubin*, protopresbiteratul Panciovei, cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Dotățiunea:

1. O sesiune parochială de 34 jugere pământ arătoriu.
2. 400 □ plat pentru treerat.
3. Birul usuat pe basa declaratoriului iliric.
4. Stola stabilită de Ven. Sinod eparchial.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și instrueze petițiunile cu documentele prescrise prin statutul organic și regulamentul pentru parochii și adresându-le comitetului parochial din *Cubin* se le subșternă Prea On. D. protopresbiter *Trifon Miclea* în *Uzdin*.

Recurenții au să se presinte în vre-o Duminică seu sârbătoare în sânta biserică din *Cubin* spre a-și arăta desteritatea în cele bisericăscă.

Cubin, din ședința comitetului parochial ținută la 1. Sept. 1889.

[44] 3—3

Comitetul parochial

În conștelegere cu mine: *Trifon Miclea*, protopresbiter tractual.

Concurs.

Conform ordinațiunii Venerab. Consistoriu de dato 10 Iulie a. c. Nr. 522. B. prin această se escrie concurs pentru întregirea vacantei parochii de cl. II. din comuna *Reșița-montană*, protopresbiteratul Oraviței cottoi Caraș-Severinului; cu termen de alegere pe 15 Octomvrie a. c. st. vechi.

Emolumentele sunt:

1. 300 fl. v. a. salariu dela societatea căilor ferate de stat austro-ung.
2. 150 fl. dela comuna bisericăscă.
3. Stola îndatinată.

Până la 6 Ianuarie 1890 alegându-l va împărți toate venitele cu veduva fostului paroch în două.

Doritorii de a ocupa această parochie sunt avisați, ca recursele lor instruate conform dispozițiilor stat. organic și a regulamentulului pentru parochii, adresate comitetului parochial, se le trimită la oficiul protopresbiterat în *Oravița-montană*.

Recurenții sunt poștiți a-se presenta în vre-o Duminică seu sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cântări și cuvântări bisericăscă.

Reșița-montană, în 5. Septemvrie 1889.

[45] 3—3

Comitetul parochial

În conștelegere cu mine: *Alexandru Popovici* administrator protopresbiterat.

